

1913. 3-22; 1(23)-4(26):

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félére 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BÉTEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Postatakarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Csaba vezér katonái.

Lehet, hogy Csaba vezér katonái rakták ráncokba Erdély földjét, avagy Hadur teremtetten bércees formáin a népe számára menedéknek, de bármint legyen is, mesés a mi Svájcnak alakulata. Szemünk feléje irányuljon, erőinket oda koncentráljuk minden számottevő iparfejlesztési és alapítási akcióinkban. Magára hagyatva a dicső múlt emlékeivel, lassan-lassan elsorvadoz vagy kivándorol a székelység, hogy késő unokáinak majdan székely-janicsárok adhassák meg a kegyelemdőfést, ha már minden területet elfoglalt az az áramlat, amely pénzintézetei révén egyre lefoglalja a székely nép lába alatt elinduló földet.

Megadta a természet Erdélynek a föld minden kincseit: márványt, alabástromot, aranyat, ezüstöt, kén, vasat, földgázt és bizonyára a közel jövőben petroléumot is és mindezen kincsekhez temérdek ingyen erőt a rohanó patakok, folyók vizében. A népe jözan, értelmes és tanulékony, különben alig tudna megélni Oláhországban, ahová kivándorol. Az amerikai kivándorlás ijesztő mértékben apasztja népünket, de sokkal veszedelmesebb nemzeti szempontból a székelységnek kivándorlása, mert elveszítjük általa Erdélyt.

Az Isten is magyar Svájcnak teremtetten és mégis a legkevesebbet törődöttünk Erdellyel, a mindenkori iparfejlesztési akciók alkalmával.

Felvidéki, sokszor megbízhatatlan nemzetiségi vidékeknek juttattuk a legnagyobb telepe-

ket, a törzsökös magyar fajt, a székelységet pedig elhanyagolva — magára hagytuk.

A legszükségesebb tényező: a jó vasúti hálózat és az egy központ felé (Kolozsvár) összefutó, rendezett utak eddig hiányoztak; ami kevéske vasút eddig épült a Székelyföldön, az nem jelent sokat. Egy tekintet a vasúti mappára meggyőz bennünket arról, hogy milyen elhagyott Erdély, milyen gyér vasúti hálózata.

Néhai professzorom, a nagy-hírű Dr. Szabó József sokszoros keserves kifakadásokkal szólt a magyar nembánomságról, ha a Hargitáról esett a szó előadásain; ő a Hargita zöldkötrachit-jában temérdek aranytelpeket vélt szunnyadni; már ő is jelezte, hogy megmérhetetlen kincseket rejt magában értelepekben Erdély. Szekerem ipari cikkeket, nyers ásványi termékeket szállítani nem lehet, mert Darius kincsébe kerülne egy-egy ásványtelep termékeinek elszállítása a feldolgozási helyére.

Olesó, az ipart és mezőgazdaságot egyaránt szolgáló keskenyágányú vasutakra van szükség első sorban. Ha kész a vasút, úgy bátrabb lesz a tőke is a kitermelésben és iparvállalatok megteremtésében. Geológusok, technológusok, bányamérnökök és terepismerők együttes tervezete alapján rendszeres munkaprogramm keretében meg kell Erdély jövőkéjét jó előre fixírozni, hogy a sok kincs feltárása mellett ipari központokat Erdélyben megépítsük,

Tegyük meg Erdélyt a magyar ipar gócpontjává, amíg még nem késő.

Egy bányászati és ipari telepekkel rendszeresen beépítendő Erdély elláthatná az egész Keletet termékeivel. Pezsgő élet fejlődhetné ott, amely élet végeredményben a magyarság megerősödésére vezetne nyelvezetben, felfogásban, érzésben, anyagi és szellemi erőben. Megszűnnék a székely kivándorlás, visszavándorolnának ősi hazájukba azok is, akik ma már csak az úkapjuktól örökségül megmaradt imádságos könyvből tudják, hogy székelyek valának; szíves-örömmel kiürülnének Bukovinában a magyar falvak is, hogy csángó népe boldog Erdélyben találja meg viszont a magyar hazát.

A jövő ipari alapításoknál első sorban Erdélyt kell benépesíteni gyári telepekkel, még pedig székelylakta vidékeken és nem olyan vidéken, ahonnan csak ellenségeink kerülnek ki megtollasodva.

A Magyar Védő-Egyesület is legjobban Erdélyben virágzik, ott becsülik a honi iparnak termékeit elannyira, hogy ritka az a kereskedő, akinél ne volna honi áru raktáron és nem lenne tagja a kolozsvári testvéregyesületnek. A kirakati „Védő-

táblákat” tüntetőleg kiteszik, nem úgy mint Budapesten, az u. n. ország szívében.

Országgyűlési képviselőink közül az erdélyi képviselők gondoljanak Erdély felvirágoztatására, és minden alkalommal gondoljanak a független, szabad Svájc példájára, amelyet csak kiváló ipara tett gazdaggá és tekintélyessé. Amit a természet megadott Erdélynek kincsekben, azt ne hagyjuk parlagon elveszni különösen akkor, amikor csatahajókra, meg katonákra nincsen már úgy sem elég pénzforrásunk.

A vasúti hálózat, tekintettel a bányászatra, gyári iparvállalatok a bányatelepek közelében, a vizek természetes és műszakilag szabályozott erejének a bányászat és ipar érdekében való kihasználása, közutak rendezése, azok a tényezők, amelyekkel Erdélyből virágzó ipari emporiumot teremteni nem lesz nehéz feladat.

Ha Kánaánunk már nem töltheti meg éléskamráinkat, úgy hozzuk ki a föld gyomrából a sok kincset, amely máig sem látta a verőfényes napot. Tegyük meg Erdélyt a magyar ipar gócpontjává, amíg még nem késő és amíg még van reményünk bevehetetlen, erős védőbástyánkká tenni ezt a földet, amelyet az Isten is fellegvárunkká teremtett...

(Budapest.)

r. y.

1084 + 11021.

A „Székelyország” folyó évi november 30-án megjelent beköszöntő cikkében már reá mutattunk arra, hogy itt az utolsó óra, melyben a romániai tervszerű akció a székelységet a végső megsemmisülés felé viszi.

Akkori fejtegetésükre gyorsan megjött a csattanó bizonság és pedig a román Belügyminiszter hivatalos statisztikát jelentésének alakjában.

Ez a statisztika rettenetesen szomorú adatokat tár elénk. Megérmelné, hogy gyászkeretbe foglalva tartsuk a székely nép ügyeinek szolgálatára hivatott, hivatalos körök és társadalmi egyesületek elé. Hadd lássák meg végre a való helyzetét és felhagyva a tétlenséggel, közönyvel, beszüntetve a céltalan alamizsna-rendszert, radikálisan teljesítsék nemzeti nagy tisztességüket; mentsek meg a végromlásból a székely népet, mert ha az elveszett, Erdély is elveszett.

A román belügyminiszter statisztikájának és a Fuzsina gyarmati és

ezerkilencszáztizenhárom januárisától juniusig 1084 székely vándorolt Romániába, köztük 328 asszony; a kivándoroltak közül 187-en tizenkét éven alóliak voltak. Ugyanezen idő alatt Magyarországra visszavándoroltak 158-an, köztük 79 asszony és 19 tizenkét éven alóli. Julius el-sejétől Julius tizedikéig 4239-en vándoroltak ki, köztük 2896 nő és 1056 tizenöt éven alóli. Augusztus elsejétől december elsejéig 6782 székely vándorolt Romániába, 3002 asszony és 1104 gyermek.

A múlt év adataihoz képest, félelmetesen megdagadt a romániai kivándorlás; — a székelyek száma itthon egyre apad és a hol lassabb, hol gyorsabb ütemekben dolgozó román politika, egyre közelebb kerül céljához.

Ez a politika nem más, mint a poltka, hogy az új terü-

letek kolonizálását összekötik ezzel. E politika alapjait Lunerián, Sturza és Lahovary vetették meg 1890-ben s azóta mind tovább építenek rajta. E politika fázisa az az ingatlanpolitika is, amely Erdélyben folyik — a földet, a telket kihuzni a székely alól — s amelynek sikereiről (mint valami nemzetpolitikai bulla jegyzék ijesztő kép komponálódik ki az erdélyi telekkönyvekben.

... A kivándorlási ügynökök pedig folytatják a munkát, folytatják különösen — mint a bukaresti „D'ep-tatea” közli — *Szászrégenben, Marosvásárhelyen, Csíkszeredán, Sepsiszentgyörgyön, Háromszéken, Kovásznán és Gyimesen*. Ha ehhez hozzávesszük a bukaresti „Epoca” jelentését, hogy: Dobrudza délnyugati részén, a ruszcsuk—várnai vasuti vonalon, Szilisztria, Ruszcsuk és Provadia háromszögében december 1-én nyolcvannégy székely család telepedett le; ha hozzávesszük, amit az „Universul” ír, hogy december 6-án 276 székely érkezett Bukarestben, akiket huszonnégy órai pihenés után — *a román államköltségen* — az új román területekre szállították, Delormán környékére amelyei „európai Szaharának” neveznek... akkor egész illesztő világosságban rajzolódik ki az az életveszély, ami most inkább, mint valaha — Erdély magyarságát fenyegeti.

A román kikötő városok ma is tele vannak székelyekkel, ennek a sporadikus kivándorlásnak, amely különben szintén romániai erők eredője volt, nem volt nagyobb következése. Most tovább mennek: egyszerűen *kiszállítják az egész székelységet* és akkor Europa elé állnak az új etnográfiai mappával — ime Erdély, ime a magyar föld, ahol nincsenek magyarok, a magyarság végvára — ahol minden román. A magyar politikusoknak fogalmuk sincs róla, mennyire alá- és aláaknázták Erdélyt — bukarestből.

A kivándorlási ügynökök, csak a könnyű lovasság, amely mögött ott állnak a román hatóságok; voltaképp: a román kormány, — a sulypont azonban a hatóságokon van és hogyha a magyar kormány, helyesebben: a külügyminisztérium felvilágosítást kér Bukarestben, ott „nem tudnak semmit”.

Ez a megdöbbenően nagy arányokat öltött kivándorlás, megkell hogy rázza az embert, észre kell térítse az egész székely népet. Hiszen amint a statisztika mutatja, amíg az év első felében csak 1084-en vették Románia felé a vándorbotot kézbe, addig a további öt hónap alatt ez a kivándorlás 1017 százalékos emelkedést ért el.

Az elerőtlenedésnek ez egy megdöbbenően nagy lavinája, s ha radikális segélylei ellene azonnal megfelelő gátat nem emelnek, ennek a székely népnek, — mert a szomorú gazdasági viszonyok miatt keresete, élelme nem lévén — egy

rövid év alatt hirmondója sem lesz a Székelyföldön.

A „Székelyország” politikával nem foglalkozik, s így ezek után megismételhetjük a multkori közmondásunkat: „Már kong a haldokló harangja a székely nemzet fölött” *Orvossai siessetek!!...*

Haladó székely község.

Impozáns családi ünnep zajlott le f. hó 6-án Felsőcsernátonban. A gazdakör és annak leányintézményei tartották évi rendes közgyűlésüket. Az ünnepélyt a tüzoltó zenekar utcai hangversenye vezette be, s nagy közönség vett azon részt a szomszéd községekből is, sőt képviseltette magát a háromszékmegyei Gazd. Egyet és a székely kirendeltség is.

György Albert ig. tanító vezetésével a dalárda clénekelte Kőlcsey himnuszát; majd *Magyaszai* Mihály ref. lelkész tartott nagyszabású megnyitó beszédet; kiterjeszkedve a falu és város viszonyára, amannak kulturális, egészségügyi közlekedési stb. elmaradottságára, melyből a Sz. Kirendeltség áldásos működése igyekszik kiragadni; beszéde végén felhívja az egyes társulatok vezetőit jelentéseik megtételére.

I.

Beke Rajael a gazdakörrel a következő jelentést olvasta fel: 1906. szeptemberben alakultunk meglehetősen népszerűtlenség mellett s ma már tényezővé emelkedtünk a község, sőt a vidék előtt is. Heti 3 estén összejövünk s a 10—12-féle lapból felolvasunk, eszmét cserélünk.

Ezernyi ezer csemetét, műtrágyát és vetőmagot vagonszámra helyezünk el. 4000 K értékű modern gépraktárunk, hidmérleg 36000 koronás, 1 holdnyi telkünk van. Életre hívtuk az állatbiztosító, fogyasztó következetet, méhészkört, legeltetési társaságot, postaügynökséget, mintagazdaságot, csapadékmérő állomást. Községi kutat, apaállat házi kezelését, alkohol ellenes ligát, munkáspénztárt; égés alkalmával vezettük a segélyezést, rendeztünk kiállítást, méhésztanfolyamot, kezdő gazdakörökben előadás sorozatot a M. G. Szövetséggel, kukorica versenyt stb.

Otthont nyújt a fenti intézményeknek és az ifjusági egyletnek, biblia-körnek, ének-zenekarnak. Rendes tagja a járási, megyei, erdélyi és országos Gazd. Egyletnek. Részt vett ez évi kolo svári kiállításon. Tagjai száma 69; iszákost, rendtelent kizárja, felvételi okmányt ad, díjak pontosan befolyanak; más községbeli tagok is vannak ugy a gazdakörnél. mint méhész-, rokkantkörnél s. b. Gyűléseink ünnepélyesek és központ jellegűek. A gazdakör hatása nyilvánul az őszi szántás, vetésforgó, takarmány-, műtrágya-, gyümölcs-, gép- és iegelőkultúra szemmellátható terjedésében. Bevétel volt 1911-ben 1377.78, 1912-ben 3783.05, 1913-ban

maig 1738.78; Kiadás 1911-ben 1336.51 1912-ben 3779.40, 1913-ban máig 1692.72: Normál költségvetésünk: tagdíjból 130 K, Közvetítésből 200' Gépek, tekepályából 200, házbér 300' rendkívüli bevétel 250', 1080 L, Kiadás 1 tagdíj 25' Lapra 30' Kezelés 55' Lakás 60' Kamatra 300' Adók 50' törlesztés 360' rendkívüli 200—1080 K.

II.

Cserék Boldizsár jelentése a fogyasztási szövetkezetről: Már 1905—1908-ban fölmerült az eszme, de megvalósítani csak a Népház vásárlásával után lehetett. A kellő megértést és készpénz vásárlás folytán, mi sem hitelezünk. Célunk volt egy jól berendezett bolttal emelni, otthonossá tenni a falut, szorítani az árakat s ha nálunk, ha bárkinél vásárol is a közönség — így hasznára lenni. Elsőrendű szükségünk szilárd, tágas bolthelyiség építése, mi-el a mai faházban 90 K évi tüzdíjat fizetünk téglaházban csakis egyharmadát kell fizetni. Osztalékra kilátás van.

III.

György Albert ig-tanító az Állatbiztosító Szövetkezetről: 1911-ben alakultunk 34 taggal, ma 64-en vagyunk. Biztosítva van 14 állat 30070 K értékben. Kárt fizettünk 1911 óta 756.90 K-át;

IV. Legeltetési Társaság.

Hosszu küzdelem után végre alapszabályhoz jutotunk s testületeink a telekkönyvben szolgalmilag kölcsönösen megterheltek. Benkő Pál urnak és a gazdakörnek köszönhetünk mi is mint. Kaptunk 30 drb. irtókapát, 10 drb. cement váljuk, 2 drb. kutgyűrűt, s irtottunk kb. 10 holdat. Tagok száma 152 Területünk 500 hold. Május 1-től október 1-ig kijárt 141 marha, legeltetési díj á 8 K. Jelentést clóterjesztette Henter László.

V. Méhész kör.

Mielőtt a gazdakör a méhész tanfolyamot rendezte volna, alig egy-nyolcada méhcsalád dolgozott községünkben. A szomszédos községekkel 1910-ben rendes méhész kört alkottunk s a kolozsvári kiállításon arany-bronz érmet, oklevelet nyertünk, sőt résztvettünk „berlini kiállításon is, hol díszoklevél tüntettek ki. Tangjainknak hozattunk adómentes cukrot, gépeket ültettünk akácot és más mézelő növényeket Kaptár készítés meglehetősen nagy arányu. Tagja vygyunk a megyei Méhész Egyletnek. Jelentést előte.jesztette Bölöni Antal.

VI. Ifjusági Egyletről: Szabó János.

Gazdakör, iskola, egyház erkölcsi védelme alatt állunk. A fiuk hetenkint a gazdakörben. leányok és fiuk az iskolában gyűlnek össze. Nov. 1-től apr. 1-ig közismereti előadások folynak, aimelyen szavallatokkal vesszünk részt. E munka jótékonyan hat vrssza a többi intézményekre is a haladás eszméje iránt még fogékonyabb nemzedék neveltetvén föl.

VII. Ének — Zenekarról: Bajka János
Lelkünk művelésére már 1897-ben megalkottuk ez intézményt. De ujra szilárdulásunkts a gazdakör érdeme amely otthont is ad. Tagok száma 18 Tanuló óráinkat kedden és péntek este tarjuk. A szomszéd községek lakói is gyakran igénybe veszik testületünket.

VIII. Biblia körrel: Veres Dénes.

E 3 éves meghitt. családias körnek 20 tagja van. A könyvek könyvét, a bibliát tanulmányozzuk a gazdakörben hétfőn esténként s érezzük, hogy hitünk mélyül, jellemünk erősödik, haza és emberszeretettünk tüze élénkül a Megváltó Szeretet szemlélése által. Ref. egyházunk tagjai vagyunk, de rideg dolgok feszegetésével nem foglalkozunk s más vallásu barátaink is eljárnak. Közvetlen hatása e körnek, hogy sokan, kik már olvasni is elfeledik, itt ujra megtanulják azt.

IX. Alkohol Ellenes Ligáról:

Bölöni Mór.

Felnőtt férfiak közül egy pár, az ifjsk közül jó néhány fogadta fel a káros pálinkától való tartozkodást Gazdakörükbe jár ilyen lap s az ott hallottak, de még inkább a sok szomorú példa megérlette elhatározásunkat. Bátran hangoztatjuk, hogy a pálinka undok, fertelmes ital, mely sem erőt, sem meleget nem ad, de elrabolja az egészséget, vagyont, becsületet, feldulja a házi békességet. Irtoztató, hogy az állam nem látja be, hogy pénzügyileg is sokkal többet elvisz, mint a mennyit hoz az italadó, mert börtön, kórház tömértelen kell e miatt.

X. Emke Népkönyvtár: Solyóm Géza.

Kultur munkánkat rendkívül elősegítette az Emke ajándékából 377 kötettel fölállított Népkönyvtár, melyet a nm. földmiv. miniszter ur is újabb 100 kötetten gyarapított. A tagok közül is számosan ajándékoztak. Könyvtárszekerényünk a gazdakörben van, ahol minden összejövetelen könyvkiosztás van.

XI. Gazd. Munkás, Cselédsegély és Magyarországi Munkások Rokkant

Nyugdíj Fiókpénztáráról:

Virág János.

Gazdakörünk a népbiztosítás óriási jelentőségét átérezni és azt buzgón terjeszti. Az előbbi országos törvényeken alapul és 77 tagja van; az utóbbi magánintézet, a keresk. minisztérium segélyezésével és kétségtelen áldásos, aránytalanul olcsó. Tagok száma 65. Hatközségre kiterjedő fiók ez év pünköszt ünnepén alakult meg.

XII. Gazdák Bizt. Szövetkezetéről: Rákosi Gyárfás.

1908. évben vállaltuk el ez áldásos gazdasági intézmény képvisletét s évi 125 K tisztajutalékkal járál hozza háztartásunk megszilárdításához. A Sz. Kirendeltség a gazdaköröknek 15 százalék jutalékot tagoknak 10 százalék felül jutalékot eszközölt ki. Jelen évi díjunk 1356.77 K. Tagok száma 71.

XIII. Jövő terveink; Megyaszy Mihály

Népház, tűzmentes üzlettel, rak-tárral s gyermek napközi otthonának, háziipari tanműhelynek is alkalmas nagy terem, kut. Casenille aszaló kamra, tornatér, mészárszék építése, füztelep gyümölcsért és feldolgozó szövetkezet, kosárfonóműhely beállítása a szomszéd községekkel együttesen.

Jelentések lezajlása után Losoncy Dezső G. E. képviselő szólalt föl, csodálatát fejezve ki az egész vármegyében páratlanul álló lelkes és céltudatos munka iránt s köszönetét fejezve az egyház és iskola embereinek, kik valóságos önfeláldozással vezetik az óriási, kiterjedt munkát. Reményét fejezi ki, hogy a mint eddig, úgy ezután is a miniszterium segíteni fogja e törekvő kis székelty községet.

László András szavalata után a község énekelte el a „Tebenned biztunk” c. szép zsoltárt, majd Holländer Ferenc indítványozta Báro Szentkereszthy Béla, főispán, Koós Mihály, Kenessey Béla, Drexler Béla, Csánky Gyula üdvözlését. György Albert indítványára pedig az összes elnökökből megalakult a Népház építetű bizottság. Végül Megyaszy Mihály indítványára csatlakozott a M. Gazdaszövetség várm. és az Erd. G. Egyletnek birtokvédelmi mozgal-mához.

Elnök bemutatva a martonfalvi, albisi, belafalvi, bitai, kézdívásárhelyi lemhényi, ikafalvi, márkosfalvi stb. testvérgazdakörök üdvözlését és a Népház tárgyában a miniszteriumhoz irt támogató kéréseiket — gyűlés nevében köszönetet mond a pártol-lásért.

Hazádnak rendületlenül és a zenekar hangjainál lelkes örömmel oszlott szét a nagy község s gyűlés után szép számu résztvevővel, barátságos közebed volt a szövetkezet helyiségeiben.

Népművelés.

Üdvarhelyvármegyei népnevelési egyesület akciója.

A „Székelyország” szerkesztőjének szives kérése folytán, a vármegyei népnevelési egyesület működéséről vázlatosan a következőkben nyujtok ismertetést. A szabadoktatási szervezetek megalakítása után az Udvarhelyvármegyében 40 év óta működő népnevelési egyesület volt az országban első, amely a szabadoktatói tevékenységet programjába vette s azt az Országos Szabadoktatási Tanács anyagi és erkölcsi támogatásával gyakorlatilag megvalósította.

Működése a vármegye határán belül merül ki s mint ez idők egyet-len társadalmi kultur szervezete a vármegyének, minden oly kulturkér-désben, mely a szorosan vett nép-oktatás és népnevelés fejlődését célozza, tevékeny részt vesz.

Programja mindaddig, mig az újabb idők követelményei tagasabb

mezőkre nem hívták, változatlanul a vármegye népiskoláinak fejlesztése, a szegény tanulók segélyezése volt. E célból a vármegye népiskolái között 40 évi működési ideje alatt részint segélyekben, részint alapítványokban, tanszer- és taneszközökben szétosztott adományokban — tekintet nélkül az iskolák jellegére — 90.000 koronánál több összeget nyujtott s magának mintegy 40.000 korona alapvagyonot gyűjtött.

Önmagát ebből a társadalom után összehozott vagyonnak jövedelméből tartja fenn s k mult évig kormánysegélyben nem részesült. Ekkor is első ízben 800 K, másodízben 300 K állami támogatást nyert.

Működésének irányzata egyébiránt Eötvös intencióinak s az 1868. évi tanügyi törvényeknek megvalósítása, végrehajtásának megkönnyítése.

A szorosabban vett népoktatást, illetőleg szabadoktatást az 1908—1909. tanév telén kezdte szervezni a vármegyében. Felhívására papok, tanítók, jegyzők s más vezető értelmiségek tömegesen léptek az ismeretterjesztés akciójának kötelékébe.

Azóta minden évben megismétli a sorozatos előadásokat. Átlagosan egy tanévben 185 előadó 1200—1600 előadást tart a vármegyében s az akció kezdetétől a jelen évig, mintegy 4500—5000 ismeretterjesztő előadás volt tartva évenként 80.000, ezidők mintegy 320—350.000 hallgató előtt.

A jelen évi adatok feldolgozás alatt állanak. Azonban bátran jelezhetem, hogy az idei akció semmiféle tekintetben nemmarad hátra az előbbi évek mellett.

Az ismeretterjesztő előadásokból kisközségekre 12, nagyobbakra 20 és pedig egymással összefüggő, szorosan a népeletbe vágó előadási sorozat csik Legnagyobb százaléka mezőgazdasági irányzatú, a többi történelmi, alkotmánytani, föld- és néprajzi, természettani és rajzi, erkölcsi, művészeti stb. irányzatok között oszlik meg.

Az előadások szavalatok, ének, zenedarabok előadásával vannak körtve; nem ritkán egyfelvonásos szindarabok is szerepelnek s így egy-egy előadási est, valóságos ünnepszamba megy a községekben.

Az előadások általánosan minden év november hó 1-én kezdődnek s a rákövetkező év március hó 10-ikével zárulnak és ebben az időben nincs olyan nap, melyen a vármegye valamelyik községében ne volna előadás.

A vármegye hazafias, egyszerűtől áthatott tanítói kara, lelkeskedő papsága és jegyzői testülete a legtöbb esetben önzetlen jóakarattal áll a szabadoktatás szolgálatában, a mennyiben az első évet kivéve, az Országos Szabadoktatási Tanács, az előadási sorozatok felét, újabban negyedrészt képes díjazni; minélfogva az ismeretterjesztő előadások legnagyobb része (háromnegyed) díjazatlan.

Újabban az egyesület az adott kormánysegélyen vetítógépet és több sorozatu diapozitiveket szerzett be s ezzel tartat tisztviselői által ugynevezett vetítőképes előadásokat.

A vetítőképekkel tartott előadások iránt minden községben nagyarányu érdeklődés nyilvánult meg s már több községünk van, hol a vetítógépet a vezetőség beszerezte, Vetítőképes előadás átlag hetenkint 1—1 tartatik a vármegyében.

Az említett ismeretterjesztő előadásokon kívül az Országos Közművelődési Tanács anyagi támogatásával rendezti az analfabéta-tanfolyamokat; évenként 4—5-öt, az olyan községekben, hol analfabéták nagyobb számban találhatók.

Ennek sikere sehogyse áll arányban a ráfordított anyagi és fizikai áldozattal. Az analfabéták közonye sok esetben lakalizálja a munkás tanító igyekezetét s főleg az előadások rendetlen látogatása, sok panasza és kellemetlenségre szolgáltatnak alkalmat. Mindazonáltal sikerült az eddigi akció révén, mintegy 550—600 analfabéta férfit írás-olvasás tudóvá tenni s ennyivel az analfabéták számát apasztani.

Jelenleg a vármegyében 6 analfabéta-tanfolyam működik 140 hallgatóval.

Soron van az ifjusági és polgári lövészcsapatok szervezése, mint olyan intézmény, mely az ifjuságot megtartalmazni van hivatva a kor veszélyei ellen.

Az akció a jelen évvel vette kezdetét és szervezett 3 lövészcsapat, melyekből kettő felszerelést nyert, egy felszerelés alatt áll.

A felsoroltak már megtörtént tények; lezárt aktáik már levannak fektetve az írásk temetőjébe a krónikás számára

Vannak még számtalan oly intézkedései és alakulatai az egyetemi életnek, amelyekről külön-külön említést tenni terjedelmes munka lenne.

Elhagyom tehát ezeket, valamint nem szölok a jelenről is többet, mint csak azt, hogy az egyesület belső életében s vezető köreiből vágyak születnek, tervek élnek és lázas munka foly a kulturált szociális jövő kiépítéséért...

Gál Imre.

áll. el. isk. tanító,
az egyesület titkára.

— A balkán ismertetése a Székelyföldön. A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara a balkáni átalakulásokról a kereskedelemügyi miniszter által szakférfiakkal készített fontos és aktuális leírások sorozatát megszerezte. E hó folyamán és januárban összesen 8 előadás keretében, vetített képekkel kíséve, Marosvásárhely közönségének díjmentesen bemutatják. Miután a kamara területe az egész Székelyföldre kiterjed, ohajtandó volna, hogy ezek a fontos leírások az összes székelyföldi városokban, hasonló módszer el bemutatásra kerüljenek.

Irodalom.

Olcsó Jókai. Téli estékre való gondülőz elmerülésre csábító olvasmánnyal szolgál az Olcsó Jókai most megjelent 161—170. száma. Rab Ráby kalandos története, melyet Jókai négykötetes regényében (161—178. szám) mesél el, szövevényeivel, érzelmes és kacagtató epizódjaival, történelmi háttérrel, legendás anekdotáival és anekdotás legendáival, csupa báj, csupa ötlet, csupa fény és derű. A rutak rutja és a Kajmános hölgy című két elbeszélést foglalja magában a 169. szám. Mindakettő messze országokba visz el Jókai fantáziájának színes szárnyain. A 170. szám szintén két elbeszélést tartalmaz: Ne nyulj hozzám az egyik, mely az Alföld délibábjától kapta ragyogását. Barak Hageb asszonyai a másik, ez a török mesevilágból való és egy emberről szól, akinek háromszáz felesége volt. Az Olcsó Jókai egy-egy száma 40 fillérért minden könyvkereskedésben és vasuti állomáson kapható, ugyszintén a „Székelyország” kiadóhivatalában is.

Az első tanügyi kongresszus.

Magyarország tanárai, tanítói, kisdédóvói az egyetemről az óvóig országos kongresszusra gyűltek az 1848. évben. Az új Magyarország berendezkedésének idején a kultura munkásai is tanácskoztak s egyetemes gyűlésükön építették meg a nemzet átalakulásához méltó terveiket. Négy napi tanácskozásuk idején vitatkoztak a különböző iskolatípusok szervezete s oktató személyzetének jogi helyzete felett s foglalták határozataikat jegyzőkönyvbe. Ezeknek a tanácskozásoknak alapvető gondolatai, határozatai szabtak irányt Magyarországnak kulturájának, mely kívánságok részben még ma sem váltak valóra. A kisdédóvó, a népiskola, a tanítóképző, a különböző fajta középiskola, sőt maga az egyetem szervezete is messze van attól, amely állapotra kívánták a kultura munkásai annak idején juttatni. Az a jegyzőkönyv és napló, amelyet a tanácskozásról felvettek, megjelent ugyan egy pedagógiai lapban az 1848. évben, azonban a most élő emberek közül alig ismeri valaki azokat. Pedig ezeknek nemcsak kulturtörténeti szempontból van óriási jelentőségük, hanem igen nagy fontosságuk van azért is, mert az akkori szervezkedésnek megismerése kiválóan hasznosítható a ma folyó szervezkedő munkánál. A Nemzeti Iskola c. politikai tanügyi újság sajtó alá rendezte az öt nyomtatott ivre terjedő jegyzőkönyvet és naplót s karácsoni ajándékkul kapja meg azt ingyen minden előfizetője. Az új előfizetőknek is ingyen küldi meg az értékes ajándékot a kiadóhivatal. (Budapest, VI. Felsőerdősor 21.)

Székelyország

a székelység előharcosa!

Székely ember a Székelyországhoz.

Miklós Sándor gyergyókilyénfalvi birtokos, székely atyánkfától egy levelet kaptunk. Ebből az írásból ősi tűz, kiolthatlan fajszeretet meleg sugárzik felénk. S miután a levél az összes székelységnek szól, íme átadjuk azt a sajtó útján a nyilvánosságnak:

Tekintetes szerkesztő ur!

Én a „Székelyország” pártoktól független, székely eredetű újságnak kibontott zászlója alá ezennel sorakozom és másokat is sorakoztatni kívánok; annál is inkább, mivel én is székely származású vagyok, de amiért még eddig semmit se tettem...

Olvasva a „Székelyország”-ot, eszembe juttatja boldog emlékü Orbán Balázs nagybecsű munkáját, melyben a Székelyföld leírása oly megkapó közvetlenséggel, hazafiúi lelkesedéssel van elénkbe tárva.

Eszembe jut a régi tetterős, hatalmas, harcias székelység dicsőséges multja. Látom az ősök számtalan ellenségtől történt megtámadtatását; török, tatár dúlását és igen sok szenvedésüket.

Ki védte meg e keleti hazarészt annyi veszély között?

Csakis egyedül a székely nemzet összetartó, önfeláldozó hazaszeretete. Midőn összesereglett a székelység, rettegett erejétől meghátrált az ellenség.

Ezek már büszkének lehettek a székely név dicsőségére.

Nekünk is vannak elenségeink, melyek elpusztításunkra törekednek.

Most azonban más fegyverekkel kell harcoljunk, de harcolni nemcsak becsületbeli, hanem létfenntartási kötelességünk.

Ha méltók akarunk lenni a dicső őshöz, ha elpusztulni, gyáván megsemmisülni nem akarunk, úgy talpra kell állanunk mindnyájan.

Íme, szólít bennünket a „Székelyország”, mely érettünk, ami ügyeinkért zászlót bontott, hogy melléje sorakozva, egy szívvel és lélekkel megvívjuk a vérséltől való harcot fajunkért, a jelen- és jövőért igaz érzelemmel...

Székely Testvérek! Igaz lelkemből óhajtom a „Székelyország” felvirágzását. Kérve kérek Benneteket, ne hiányozzék egy sem Közületek. Mutassuk meg, hogy összetartunk és becsületes testvéri szeretettel képesek vagyunk alkotni.

A milyen anyagi és erkölcsi támogatással járulunk a „Székelyország” előhaladásához, ugyanolyan eredményeket érhet az el ami őt székely vármegyénk, s országszerte élő testvéreink javára.

Minden igaz székely jöjjön táborunkba! Szükségünk van arra, hogy egymásról — már csak a példaadás kedvéért is — minél többet tudjunk... Irigység, visszavonás, elzárkózott szűkkeblűség ne legyen sehol sem.

Kávéházak, vendéglők, kaszinók társaskörök, hivatalok, tehetősebb tisztviselők, papok, tanítók, községi és körjegyzők, előjáróságok, közbirtokosságok és egyesek mind előfizető, hirdető, támogatói lehetnek a „Székelyország”-nak.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyék honfiai és leányai! Tőlünk és tőletek függ, hogy a székely nemzet „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért” ismét testvéri kezet fogjon s együtvé tartozandóságának lélek emelő jeléül a „Székelyország” táborához csatlakozzék. Ez a mozgalom sikeres volta fogja igazolni életképességünket és azt, hogy a székely nemzet él s élni akar e vérrel annyiszor öntözött drága földön.

Isten kegyelmét kérve a „Székelyország”- és annak becsületes székely támogatóira, vagyok

Kilyénfalván, 1913. december 4-én

hazafias üdvözléssel:

Miklós Sándor
földbirtokos.

A székely dalegylet keresztúron.

Mult vasárnap este Székelykeresztúron gyönyörű hangversenyt rendezett a Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet. Maga a dalegylet a műsoron négy számmal szerepelt. Mindenik számát a közönség lelkes újrázása ráadásokkal kellett megpótolnia.

A dalegyleten kívül a Székelykeresztúri Zenekedvelők Egyesülete is résztvett a hangversenyen s igen hatásosan adta elő az „Orfeusz a pokolban” című zenemű több részletét. A közönség ezt a zenekari számot is nagy tejszéssel tapsolta, mire a remekül összeszokott zenekar a „Hungária Filharmonia!” című zenedarabbal kedveskedett.

Mély hatást keltett még Szomesán László ügyvédjelölt érzésteli szavalata, s nagyon tetszett Bodrogi Balázs és Papp Sándor ének-kettőse, melyet Berzátzy László zenetanár kísért szíves zongorajátékával.

A hangverseny végeztével jókedvű táncmulatság következett, míg a szünetek alatt a közönség újból hallani kívánta a dalegyletet. Dalosaink készséggel feleltek a felhívásokra s egész sorozatot adtak elő a mély veretű mődalokból, tréfás dalokból és székely nótákból.

A közönség köréből Lőrinczi István esperes, Gálfalvy Samu tanár, Baczó Lajos ref. lelkész és Dr. Elek Dénés köszöntőkkel is felszólalt, hogy a dalosok által szerzett műélvezetért hálát mondjon.

— **Disztornát** rendezett tegnap este a székelyudvarhelyi ref. kollegium testgyakprló köre az intézet torna- és éttermében a kollegiumkert átalakítása és saját pénztára javára. A műsort tánc követte. A rendezőség élén Z. Sebess József vezető tanár elnök állott.

A szíves Olvasóhoz.

A „Székelyország” jelen számát azon tiszteletteljes kérelemmel küldjük, hogy azt elfogadni és előfizetésével, hirdetési megbízásaival, ugyszintén ismerősei körében való terjesztésével, ajánlásával támogatni szíveskedjék.

Hazafias, nagy feladatokat tűztünk célul. Érezzük a reánk nehezülő terhek súlyát. Ha azonban minden igaz honfi és honleány tőle telhetőleg támogat; ha „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért” összetartunk; sokat, sőt mindent elérhetünk...

A „Székelyország” kibontott zászlóját erős kézzel, hazafias lelkesedéssel fogjuk meg tehát mindnyájan s ha együttes erővel, széthúzás nélkül: igazán, szeretetteljes ámbiccióval dolgozunk az őt székely vármegye népének előhaladásán: — akkor még bizhatunk, remélhetünk egy szebb és jobb kor eljövetelében!...

De siessünk, mert Bethlen István grófnak hova-tovább mind nagyobb igaza lesz: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik”...

Azon nem remélt esetben, ha a „Székelyország”-ot támogatásába, pártfogásába fogadni hajlandó nem volna, úgy szíveskedjék azt haladéktalanul visszaküldeni. Megtartás esetén pedig az előfizetési összeget, esetleg egy levelező-lapon való azonnali szíves értesítését — tájékozással — legyen szabad kérnünk.

A „Székelyország” előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

Aki most a jövő évre előfizet, az összes számokat a folyó évben díjtalanul kapja.

HIREK.

— **Szíves kérelem.** Mind azokhoz, kik a „Székelyország” eddig megjelent számait elfogadták és az előfizetési díjat be nem küldötték, azt a szíves kérelmet intézzük, kegyeskedjenek az előfizetés beküldése iránt most már haladéktalanul intézkedni. Nagy költséggel és fáradságos munkálkodással állunk a hazafias ügy szolgálatában; örömmel tesszük, ha ezt m. t. Olvasóink tábor, az amugy sem nagy összegű előfizetésével segíti.

— **A jövő** című igen érdekes cikksorozatunk II. része, a következő számra maradt.

— **A szíves Olvasókat** értesíteni kívánjuk, hogy a „Székelyország” legközelebbi száma karácson első napjára és változatos tartalommal fog megjelenni.

Az ünnepi számra szánt kéziratokat kérjük azonnal beküldeni. Hirdetéseket feladni igen előnyös.

— **Dalos estély január negyedikén.** Az új esztendő első vasárnapján a Székely Dalegyletnek nagy-szabású hangversenye és táncestélye lesz. Értesülésünk szerint a Dalegylet maga is ritka újdonságokkal fog szerepelni, s ezenkívül hivatásos és műkedvelő szereplők egész csapattja fog közreműködni. Ezek között egy

pár vendég is lesz, akiknek itten szereplését közönségünk bizonyára nagy élvezettel fogja hallani.

— **Kinevezés.** A király Dr Csik-tusnádi Betegh István ő felsége személye körüli m. kir. miniszteri segédfogalmazót követségi attasénak; Félégyházy Kálmán szatmárnémeti törvényszéki jegyzőt a kézdivásárhelyi törvényszékhez albirónak! Dr Mikes Jenő nagyváradai törvényszéki jegyzőt a kézdivásárhelyi ügyészséghez alügyésznek; az igazságügyi miniszter Csete Bálint miniszteri díjnokot a gyergyószentmiklósi járásbíróvághoz írnoknak; a pénzügyi miniszter Kovács Lajos kovásznai adóhivatali gyakornokot a gyergyószentmiklósi adóhivatalhoz ideiglenes minőségű adótisztnek; a marosvásárhelyi ítéltábla elnöke Dr Ambrus László várdotfalvi lakos, végzett joghallgatót a tábla kerületébe díjas joggyakornoknak; a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgató az ott üresedésbe jött hivatalszolgai állásra végleges minőségben Biró Gergely székely nemzeti muzeumi hivatalszolgát nevezte ki.

— **Balázs Sándor** székelyudvarhelyi állami főrálliskolai tanár, a többszörös kitüntetésben részesült író, ujabban „Ellenfelek” című Fráter György és Izabella viszonyát tárgyaló történelmi színjátékával, a Magyar Tudományos Akadémia jutalomdíját megnyerte.

— **Torda város ünnepe.** Ma, december 14-én, nevezetes ünnepet szentel Torda város közönsége Bethlen Gábor erdélyi fejedelem trónra léptének 300 éves fordulójának alkal- mából. Az ünnepély három részből áll. Dél előtt fél tizenkettőkor a Vi-

gadó nagytermében a képviselőtestület diszközgyűlést tart, amelyen az emlékbeszédet Dr. Szenkovits Aurél városi tiszti főügyész mondja. Délután háromkor a Kulturház dísztermében Bethlen-korabeli ingyenes történelmi kiállítás lesz, a hol a kiállított oklevelekről Papp Domokos áll. főgimn. tanár, a műtárgyakról Téglás István nyug. tanfelügyelő fog magyarázni. Este 8 órától a Vigadóban hangverseny, melyen a Tordai Dalkör, Zalai Ferenc főgimn. VIII. o. t. Tóth Sárika, a kolozsvári Nemzeti Színház művésznője, Dr. Szádeczky Lajos kolozsvári egyet. tanár, Csutak Ferenc, a kolozsvári Bethlen Gábor Kör tagja, Vertán Ducika és a Tordai Műkedvelő vonószenekar szerepelnek. A tiszta jövedelemből Bethlen Gábor fejedelem arcképét a város közgyűlési terme részére fogják megfestetni. Felülvezetéseket köszönettel fogad és hirtlapilag nyugtáz a Városi Tanács.

— **Kinek kell cseléd?** Az erdélyrészi (székelyföldi) kirendeltség Marosvásárhelyt összegyűjtötte azon árvízkarosultaknak névsorát, akik akár éves gazdasági eselédnek hajlandók lennének idegenben elszegedni. Így kínálják ország-szerte a nyomorúságba, szegénységbe jutott székelységet — cselédnek. Am jól van. Munka-alkalmat kell teremteni, mert nyomorog a nép. éheznek a család. Csak hogy nem idegenbe, hanem itthon kell ezt cselekednünk. A székelységet kivándorlásra, idegenbe való boldogulás, keresésére ösztönözni, helytelen dolog, sőt káros törekvés. Tessék itthon végezhető inség-munkákról gondoskodni; olyanokról, hogy a családfő és a család, szerény otthonában télen is megkereshesse legalább a száraz kenyerét. Ennek van értelme, lesz eredménye és nemzeti szempontból sem lehet káros következménye. Ne kínáljuk tehát a székely népet idegenben — cselédnek. Nagy kára származik ebből, az egész nemzetnek... Bár csak így gondolkoznának, ez értelemben tennének minél előbb azok, kik székely népünk vezetésére, sorsának intézésére hivatottak...

— **Bányavétel a Székelyföldön.** Mint értesülünk — a pénzügyminiszter szombaton törvényjavaslatot terjesztett, a képviselőház elé és másfél millió koronát meghaladó összeget kért arra a célra, hogy három vasbányát, közöttük a torockóit és a bodvajit, az állam részére megvásárolja. A javaslat lényegében véve, a következő: Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter, hogy az állami vasgyárak ércszük-

ségletének fokozatos biztosítása érdekében Torockó község határában a volt bányamegye területén és azonkívül levő vasérc előfordulásának Dr. Miklós Gyula, valamint Gánoci és Bánó budapesti lakosoktól, továbbá az Udvarhely megyében, Magyarhermány község határában fekvő bodvajibányajogositványoknak a Lántzky örökösöktől, végül a széppességi Artusvéd nevű bányatelepeinek báró Jakobs Ottokár kassai lakosoktól tartozékaival együtt való megvételre 1,544,030 koronát igénybe vehessen. Jóleső örömmel közöljük e hirt, mert a székelységnek feltétlenül és minél előbb munka-alkalmak kellenek. Ha soká késünk, a kivándorlás iszonyu mérvű áradata, ma holnap teljesen kiüriti a Székelyföldet, hogy helyét idegen elemek foglalják el örökre...

— **Jubiláris közgyűlést és hazafias szép ünnepet tart** a nagyszebeni Székely Társaság ma d. e. 11 órakor az áll. főgimn. tornatermében. Kimagasló pontja lesz az ünnepi műsorának Gaál Mózes hírneves székely írónk részvétele, aki „Egy székely fiú életéből” címmel tart előadást. Különböző a műsor többi pontja is kiváló számokból áll. Az ünnepi beszédet Zagoni Gábor kir. tanácsos, közjegyző elnök mondja és a Társaság 10 éves történetét Kiss Sámuel áll. isk. igazgató titkár olvassa fel. A programban szerepel Fülei-Szántó Lajos „Székely riadó”-ja is, amelyet Kiss Zsigmond kir. fővámhivatali tiszt fog szavalni.

— **Fenyeget a veszély.** Csikvármegye gyergyói és tölgyesi járásaiban a száj- és körömfájás járványossá vált. Már egészen Csomafalváig hatolt, amely Parajddal határos. Az óvintézkedéseket ajánlatos volna foganatosítani haladéktalanul, minden vonalon. Mint értesülünk — az udvarhelyi járásban már széles körű intézkedés történt.

— **A szabadliceumi előadásokat** Kézdivásárhelyt a Paedagogiai Társaság rendezi. Ma d. e. 11 órakor kezd meg azok sorozatát. Az első előadást zetelaki Biró Lajos főgimnáziumi tanár fogja tartani. — **Csikszeredában** ma már a második liceumi estélyt tartják a román. kath. főgimnázium tornacsarnokában. Dr. Imecs János és Buszek Gyula lesznek az előadók. Az előadást este 5 órakor tartják. — **Baróton** Közművelődési Egyesület működik és igen sikerteljes előadásokat rendez. Miután a terem szűknek bizonyult a rendkívül érdeklődő közönség befogadására, úgy segítenek a bajon, hogy az iskolai növendékek számára vasárnap délutánonként külön vetítógépes előadásokat tartanak pár filléres belépési díjakkal. — **Székelyudvarhelyt** szintén foly-
nak a vasárnap délutánonként tartani szokott ingyenes előadások. Eddig már három rendezett az erre

alakult állandó bizottság. Ma lesz a negyedik liceumi előadás a polgári önképző- és segélyező-egylet nagytermében d. u. 2 órakor. Eddig Dr. Pál Ernő városi tiszti ügyész, Gál Imre áll. isk. tanító, Dr. Pád. Árpád vármegyei főjegyző tartottak előadást. Ma Jaklovsky Dénes főgimn. tanár előadása következik. A következő már csak 1914. január 4-én lesz és Dr. Imreh Domokos közkórházi igazgató-főorvos ad elő.

— **Székely városok költségvetése.** Csikszereda 135,088 K kiadással irányozta elő a jövő évi háztartását s a bevételéből hiányzó összeget 70 percentes pótdoból fogja fedezni. — **Sepsiszentgyörgy** kiadásainak főösszege 256,102 K és pótdója 62 százalék. — **Székelyudvarhely** pótdóját a képviselőtestület 71 százalékban állapította meg. — Nehéz gazdasági viszonyokat élünk. Épen ezért a városok vezetőinek sokszoros feladata, hogy a polgárság megterhelése nélkül — új jövedelmi forrásokat teremtsenek. Erre igen alkalmas és kipróbált eszköz a városi üzemek gazdaságos beállítása, valamint sok egyéb.

— **A második ipari öltöt** ma délután tartja meg a Székely Társaság Kézdivásárhelyt.

— **Színészek.** Szabados László színtársulata Sepsiszentgyörgyről e hó 13-án Kézdivásárhelyre ment át s az Aranyesővel kezdte meg előadásait.

— **Az építőiparosok szövetsége** Marosvásárhelyt Dr. Bernády György főispán, székelyföldi iparfejlesztési miniszteri biztos útján a kormányhoz memorandumot nyújtott be az iparosok sérelmei, főleg a munkásbiztosítási mizériék tárgyában Ifj. Császár Lajos, a szövetség elnöke, most Tisza István gróf miniszterelnöktől magánlevelet kapott, amelyben biztosítja a szövetséget, hogy a kormány tudatában van a munkásbetegségélyezés szervezetének hibáival összefüggő súlyos bajoknak s mielőbb kész javaslattal lépnek a törvényhozás elé.

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző- és segélyező-egylet e hó 9-iki fillérestélye igen jól sikerült. Nagy közönség élvezte végig a változatos műsort, melyet Sepsis Irmuska és Vass Mariska fáradságot nem ismerve, hordtak össze. A következő, e hó 16-iki estélyt az állandó r. b. elnökön kívül: Szombatfalvy Margit és Burghardt Anna rendezik. Az első zenekar nyitánya után Biró István tanár felolvas, Wagner Lujza, Bányai László szaval, Rájk Sándor monológot, Bardócz József és Orbán Ferenc dialógot ad elő.

— **A magyar vállalkozók és közszállítók országos egyesülete.** Csak pár nap előtt jelent meg az egyesület programtervezete s már is hatalmas arányúnak mutakozó visszhang a felelet azoknak a köréből, a kik évek óta érzik egy ilyen érdektelenség hiányát. Mintegy huszonötezer vállalkozó, akinek nem

volt főiskolai képesítése bár milliós vállalatokban vettek részt és a gazdasági élet legnagyobb sullyal bíró tényezőivé váltak, ki volt és ki van még most is zárva olyan körből, ahol érdekeinek védelméről gondoskodható volna. Ebben van a titka a nap-nap melletti tömeges csatlakozásnak, amelyek az egyesület előkészítő bizottságához (V. Báthori ut. 10, I. em. 6.) történtek. Az akció országos jellegét mutatja, hogy Budapesten kívül, ahonnan igen sokan léptek be, az ország többi részeiből vállalkozók és közszállítók a következő helyekről jelentették be csatlakozásukat: Kolozsvár, Nagyvárad, Arad, Marosvásárhely, Szombathely, Székesfehérvár, Temesvár, Nyiregyháza, Losoncz, Hódmezővásárhely, Nagyszombat, Besztercebánya, Balassagyarmat, Cegléd, Lugos, Miskolc, Beregszász, Nyitra, Brassó, Békésgyala, Békéscsaba, Honcztó, Ipolyság, Brád, Celdömölk, Sósut, Kapuvár, Párkány, Bácsalmás, Kővágóórs, Berettyóújfalú, Tolna, Felsőreg, Munkács, Nagyvázsony, Jászladány, Temesrékás, Ujpest, Gyoma, Aranyosmarót és még számos más városból.

— **A kivándorlási tilalom.** megszünt. Ezután a katonai kötelezettség alatt nem álló egyének — az utlevél- és kivándorlási törvények egyéb rendelkezéseinek betartása mellett — utlevelet akadály nélkül kaphatnak. A katonai kötelezettség előtt és alatt állók — 17-ik életévüktől kezdődőleg — kivándorlási engedélyért folyamodhatnak. Amerikában a kereseti viszonyok most nem valami kecsegtetők.

— **Közigazgatási szemle** címmel Dr. Felszeghy Béla és Hunyár Algernon szerkesztésében havi folyóirat indul meg januárban Besztercén. Előfizetési ára 20 K lesz egy évre.

— **Meghaltak.** Dr. Mühlfay Sándor járási orvos Gyergyótölgyesen. Özv. Balló Gergelyné György Anna 85 éves korában Csikszentimrén. — Özv. Bartha Józsefné Kósa Katalin 66 éves, Várdotfalván. — Nagy Jánosné Silló Mária 61 éves, Csikszentléleken. — Görgy József nyug. r. k. tanító 70 éves, Nyiregyházán. Sepsiszentgyörgyi Császár Domokos nyug. számvevő, tvh. bizotts. tag 72 éves Sepsiszentgyörgyön. — Bartha Gyula kereskedő Kézdivásárhelyt. — Szabó József földmives Bodola. — Rudnyánszky Gyula kiváló magyar költő Budapesten. Sirjánál Dr. Nagy György volt képviselő mondott nagyszabású beszédet.

— **Az öngyilkosságok** Háromszék vármegyében ijesztő módon elszaporodtak. A legutóbb történetekkel a kétszázat felülhaladja azoknak a száma, akik saját életüket eldobták önmaguktól. Szomorú jelenség! Megcsappant a Hit, Remény és Szeretet... Pedig hát — Madách szerint — Az Ur mondá: »Ember küzdj és bizva bizzál!«

— **Mi a postai válaszdíjszabvány?** A római postakongresszusnak a levélforgalom emelése és bizonyos igények kielégítése érdek-

Wotan

A legjobb és a legtarosabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 7% árammegtakarítás.

Lámpa

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

ben hozott újításai között található a válaszdíjszelvény intézménye, amelynek lényege abban áll, hogy a levél feladója a levelére kívánt válaszlevél bérmentesítését is magára vállalhatja oly módon, hogy a postahivatalban válaszdíjszelvényt vásárol és azt megküldi a címzettnek, aki a válaszdíjszelvényt a lakóhelyén levő postahivatalnál érvényes 25 centime névértékű frankójegyre vagy frankójegyekre cseréli be, amelyet a válaszlevél bérmentesítésére használhat. A m. kir. posta- és távirad-hivatalok a válaszdíj-szelvényeket darabonként 28 fillérért árulják. E válaszdíj-szelvény forgalomban a legtöbb ország részt vesz: Anglia, Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Bosznia Hercegovina, Dánia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Japán, Mexikó, Németalföld, Németország, Norvégia, Románia, Spanyol ország, Svájc, Svédország, stb. stb. számos afrikai és ázsiai gyarmat.

— **Rablógyilkos.** Kovásznán pár héttel ezelőtt Kozareg Balázs tomanii (Dalmácia) illetőségű vállalkozó rablógyilkosság áldozata lett. Most a gyilkossággal vádolt Hozar Miklóst elfogták Romániában. Kiszállítják Kézdivásárhelyre és ott vonják felelősségre tetteért.

— **A székely vasutak** felé lassan-lassan közelgetünk. Szükségessé vált a budapest — arad — brassói vonalon a kettős sínpar, melyet Szajolig már megépítettek. A szajol — aradi vonal most épül. Ha elkészül, akkor a marosvásárhely — budapesti gyorsvonat is Aradon át közlekedik s ehhez csatlakozást nyerünk. Ezzel kapcsolatosan a marosvásárhely — székelyudvarhelyi összeköttetés sem mellőzhető. Ez resztbe szeli majd a Kis- és Nagy-küküllő völgyét s az egymás szomszédságában fekvő és oly nagyon egymásra utalt vidékek gazdaságát fellendíti. Az erdélyrészi transversá-

lis vasut, mely nélkül a Székelyföld szíve maholnap elvérzik, ezzel venné kezdetét és Háromszékvármegye valamely alkalmas pontján áthaladva, Románia felé a tengerre vezetne.

— **Tilos védjegy alkalmazások.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy védjegyeknek más árukra alkalmazása, mint amelyekre lajstromozva vannak — tilos. A kamara csak oly védjegyeket fog ez után lajstromozva, amelyekben a védett áruk felsorolva. annak.

— **A titkos minősítést** Balogh Jenő igazságügyi miniszter január 1-től kezdve eltörli — a bírák és ügyészek részéről. Minősítés csak a tisztviselőkről és alkalmazottakról állítandó ki s ennek négy fokozata lesz. A negyedik, mint legrosszabb fokú minősítésről az illetőt hivatalból értesíteni kell. Vajjon a többi szakmához tartozó tisztviselők, mikor érik meg az annyira elavult és oly sok visszaélésre alkalmat adó titkos minősítés eltörlését? Az igazságügyi miniszter példát adott. Remélhetőleg követőkre is talál.

— **Szejkai R. — T. megalakulása.** Ez évi december hó 27-én van kitűzve a Tanító- és tanítók R. T. megalakulása. Nem kisebbet jelent ezen szervezetnek létrehozása, mint 32 ezer hazai tanító és velük összeköttetésben, rokonság-, barátságban álló nagy közönség figyelmének a mi városunk és Szejke fürdőnk felé való irányítását, akik közül évenként ezren- és ezren fogják gyógyulást, nyaralás és kirándulás céljából az újra építendő Szejke fürdőt meglátogatni. Kitagadhatna el, hogy ezen mozgalom első áldásai maga a város közönsége, iparos kereskedő és más közönsége fogja élvezni, mert a fürdőző és kiránduló közönség nem tőlünk kér, hanem pénzével itt sorra vásárol és azt itt költi el.

Érdeke tehát Székelyudvarhely város minden polgárának, hogy ezen akciót a legmelegebb pártfogással támogassa

Törvénykezés.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla tanácsainak beosztása 1914. évre.

Telekkönyvi vizsgáló bizottság. Elnök: Dr. Ilyés Lőrinc kir. táblabíró. Helyettese: Göldner Károly kir. táblabíró. Rendes tagok: Filep Ferenc, Fekete Imre kir. ítélőtáblai bírák. Pótagok: Császár Béla, Dr. Szepesi József, Bella Ede kir. ítélőtáblai bírák. Jegyzők: Alapy György, Lázár Ernő, Dr. Stefáni Károly.

Polgári ügyek szakosztálya. I. Polgári tanács. (Közpolgári ügyek, egyszersmind szaktanács a váltó, keresk. és csődügyekben és felülvizsgáló tanács) Elnök: Ternovszky Béla a kir. ítélőtábla elnöke. Állandó helyettese: Dr. Pósoni Gábor kir. ít. táblai tanácselnök. Bírák: Keczer Gyula, Göldner Károly, Filipek Ferenc, Császár Béla, Fekete Imre. Kisegítő bírák: Dr. Gridi Papp Imre, Dr. Szepesi József. Kisegítő szavazó bírák: Csipkés Árpád, Bella Ede. Tanácsjegyzők: Alapy György, Lázár Ernő, Dr. Stefáni Károly.

II. Polgári tanács. (Egyszersmind urbéri, az 1896 XXV. t. c. szerinti ügyek s aktanácsa.) Elnök: Dr. Pósoni Gábor kir. ít. táblai tanácselnök. Helyettese: Dr. Ilyés Lőrinc kir. ítélőt. bíró. Bírák: Dr. Gridi Papp Imre, Csipkés Árpád, Dr. Szepesi József, Bella Ede. Kisegítő szavazó bírák: Dr. Simó Balázs, Széplaky Ödön. Tanácsjegyzők: Alapy György, Lázár Ernő, Stefáni Károly.

Büntető ügyek szakosztálya. III. Büntető tanács. Elnök: Dr. Pósoni Gábor kir. ítélőt. tanácselnök. Helyettese: Jakab Rudolf kir. kuriai bíró.

cimmel s jelleggel felruházott kir. ítélőt. bíró. Bírák: Jakab Rudolf, Dr. Ilyés Lőrinc, Dr. Simó Balázs, Széplaky Ödön. Kisegítő bírák: Csipkés Árpád, Bella Ede. Tanácsjegyzők: Alapy György, Lázár Ernő, Dr. Stefáni Károly.

Díjnokok ügyeinek megvizsgálására alak. bizottság. Rendes tagok: Elnök: Pósoni Gábor kir. ítélőt. tanácsel. Helyettese: Dr. Ilyés Lőrinc kir. ítélőt. bíró. Bírák: Dr. Ilyés Lőrinc, Dr. Simó Balázs kir. ítélőt. bírák. Pótagok: Filipek Ferenc, Bella Ede. Jegyzők: Alapy György, Lázár Ernő, Dr. Stefáni Károly.

A büntető felelősségi főtárgyalásokat a kir. ítélőtábla mindegyik hét kedd, szerda, csütörtök és péntek napjain s ha ezek törvénykezési szünnapokra esnének, a megelőző hétfőn tartja.

A büntetőügyi tanácsüléseket pedig mindegyik hét kedd, szerda, csütörtök és péntek napjain (a meny nyiben ezekre főtárgyalás, vagy törvénykezési szünnap nem esik) fogja tartani. (Bünt. ügyvsz. 117. §)

Marosvásárhely, 1913 dec. 1.

Ternovszky Béla,
a kir. ítélőtábla elnöke.

Szerk. üzenetek.

Városi Tanács Torda. A mai hazafias ünnepélyükre történt megtisztelő szíves meghívásukat hálásan köszönjük. A „Székelyország” hasábjait az öt vármegye bármelyikének nyitva tartja, a mint jelen ünnepélyükről is készséggel emlékeztünk meg. Szív- és lélekben mi is ott lesünk!

T. M. Késmárk. A beküldött tervezetet megkaptuk. Mihelyt szeret tehetjük, tanulmányozni fogjuk és észrevételeinket megteesszük. A körülmények ma különben sem alkalmasak a kivételre.

Legújabb rendszerű amerikai IRÓGÉPEK látható irással!

KÉT ÉVI JÓTÁLLÁS!

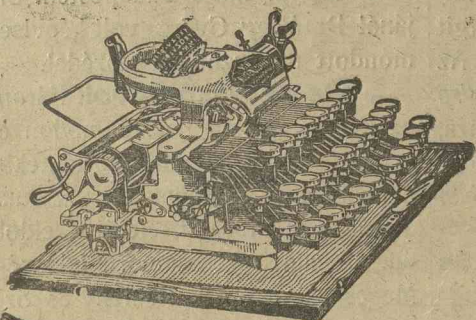
Főelőnye: Az írás gyors elsajátítása. — Szalag nélküli berendezés. — Sokszorosítás.

Több mint **160.000** darab van forgalomban.

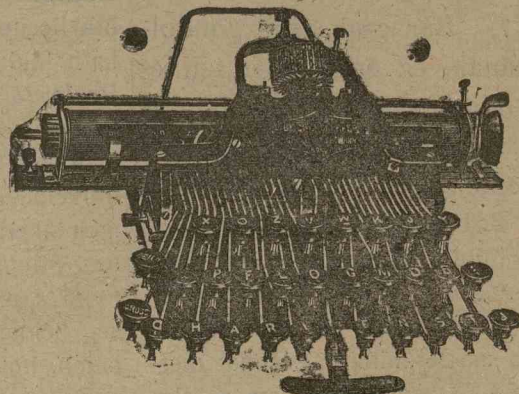
Ára 220 korona

5. sz. 290 korona.

Ugyanazt a munkát végzi, mint a 6—700 K-ás írógép.

„Weltblick.” Ára 220 korona.

5. sz. minta. Ára 290 korona.

Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít bárhova a Székelyország kiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

TURUL-cipők

Leginkább ajánlható cirkaink:

Női félcipő	7.80
chevreaubőrből	
Női füzös	9.50
chevreaubőrből	
Férfi füzös	10.—
boxbőrből	
Férfi füzös	11.—
chevreaubőrből	

tarthatóságuk és finom kivitelük
által napról-napra kelendőbbek.

TURUL CIPŐGYÁR R.-T.

a monarkia legnagyobb cipőgyára

Fiókraktár: Székelyudvarhelyt.

KOSSUTH-UTCA 9.

20.000 pár hetigért

Arjegyék ingyen és bérmentve.

130 fiókraktár bel- és külföldön

Iy. Felsőcsernátón. A páratlanul szép és nagyszabású alkotásról küldött értesítést örömmel közöljük. Reméljük, hogy egész Székelyországban nagy érdeklődéssel fogják olvasni s itt-ott a derék példa, bátor követőket toboroz. Székely testvéri üdvözlét!

I. p. K. J. Ilyen és ehhez hasonló közlemények, nekünk nem valók. Az amugy is nagy téren és sok területben züllésnek indult erkölcsöket rontani, nem ami hivatásunk. A „Székelyország” építeni és nem rontani akar. Aki azt a méltatlan témát ilyen színesen tudta feldolgozni, attól más, nemesebb indulatoktól inspirált irodalmi tevékenység is várható. Ez a mai nyegle „futuristáskodó” irány — tisztességes sajtó-organumhoz nem méltó.

L. M. Csiksomlyó. A szóban forgó dalokat mi nem kaptuk meg. Ennél fogva tehát azokról nem is írhattunk. Ha beérkezik, készséggel méltatjuk Szíves üdvözlét!

LEGUJABB.

Ditró község lakosságának az 1500 hold közalap-erdő visszaszerzéséért indított perében — mint a „Csikvármegye” írja — a mérnök szakértők e hó 10-én adták be szakvéleményüket a csikszeredai kir. törvényszékhez. A három szakértő mérnök véleménye egybehangzó s így a Térfy Béla miniszteri kiküldött véleménye, — amely Ditró község lakosságának kedvező s amely már a legfelsőbb bíróságok előtt is ismeretes, — fogja eldönteni a nagy per sorsát. Térfy ismert nagy tanulmánya mellett a Jeney főmérnök szakértő véleménye, ugyancsak a Jakab József erdőtanácsos véleménye is döntő fontosságú, amelyek egyáltalánosságban, mint részletekben megegyeznek a miniszteri kiküldött véleményével. Az ügy, most már rövidesen tárgyalás alá kerül a csikszéedai kir. törvényszéknél, ahol az ügy előadó bírja Szabó Alajos kir. törvényszéki bíró lesz. Az ügy kimenetele iránt az egész közvélemény éber figyelemmel viseltetik.

Nyomtatva és kiadja **BETEGH PÁL**
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

Egy kis szoba kiadó HANCS SÁNDOR egyenruha- és polgári szabónál Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 48. szám alatt.

Fűszerüzlet azonnal eladó. Cima „Székelyország” kiadóhivatalában

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs üzlet! Hirdessen a „Székelyország”-ban és üzletében okvetlenül lendületet fog tapasztalni.

Férfi-szabó üzletemet Székelyudvarhelyt, Deák-tér 14. sz. alá (Szabó György hentesüzlete mellé) helyeztem át. A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, további szíves pártfogását kérem. Tisztelettel: **Bardócz Ferenc** férfi-szabó.

Névjegyek a közelgő újévre már most megrendelhetők — a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt. Divatos minták. Nagy választék mindenféle papíráru- és **dobozos tévépapírosok**-ban is. E lap előfizetői 10 százalék kedvezményben részesülnek. Vidékre is bárhova pontosan szállítunk.

Ne féljen a ragályos és, nem ragályos **betegségektől**, ha az

Élet könyve állandó házi orvosi beszerezte és kezénél van. 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán írta Derzsi József v. kolozsvári pap-tanár. Az ára 3 korona, de a „Székelyország” előfizetőinek bérmentesen 2 K 10 fillérért küldjük bárhova.

Udvarhelypármegye Nemes Családjai. Nagyszabású családtörténeti, családi címerekkel dúsan illusztrált diszmű. Írta Pálmay József. Az ára 16 korona és Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt még kapható szép új példányokban.

Tanító vagy? Akkor használd a Módszeres Szépirási Irkakat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztett k. Eladási árából 10,10 a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fillér darabja. Páratlanul finom a papírosa, célszerű a beosztása. Kapható Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt.

BUTOR.

Aki jó és tartós butort akar vásárolni, az forduljon hozzám BALÁZS KÁROLY butorkereskedőhöz, hol raktáron vannak remek kivitelű kőris, cseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készülnek a legfinomabb modern berendezések izléses és tartós kárpitos áruk, szalon és angol bőrgarnitúrák és esztalgályos áruk. Minden munka jótállás és szigorú felügyelet mellett készül! A helybeli ipar érdekében szíves pártfogást kér.

Balázs Károly

asztalos, esztalgályos, kárpitos és butorkereskedő

Aspirin-tabletták

Jedőfájásnál, rheumánál, influenzánál stb. ismert fájdalomcsillapítószer: hogy biztosan a valódi Aspirint kapjuk, kérjük a „Bayer” féle Aspirin tablettákat. Ezek eredetisomagolásban csövenként 20 tabletta á 0,5 g 1 kor. 20 fill. ért kaphatók. Minden tablettán az Aspirin szó látható.

lehet beszerezni kifogástalan minőségű gyümölcsfaanyagokat

NAGYENYED = en

Alsóférm. Gyümölcs és Sétányfákat Sima gyökerez és olított SZÖLÖVESSZÖKEKET.

Arjegyék ingyen küldenek

FISCHER és Fiai

faiskolák és szőlőültetvények

Tulajdonosok: ifj. AMBRÓSI M. és Fischer L. örökös fiai.

Szívarkapapir és szívarkahüvely

ABADIE

PARIS

Minden főzsdében kapható

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGYSZÉNYE 20 K. FÉLEVELEI 10 K.

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Mutatószámokat kívánatra befizetve küld a „Vasárnapi Újság” kiadóhivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Betegh Pál

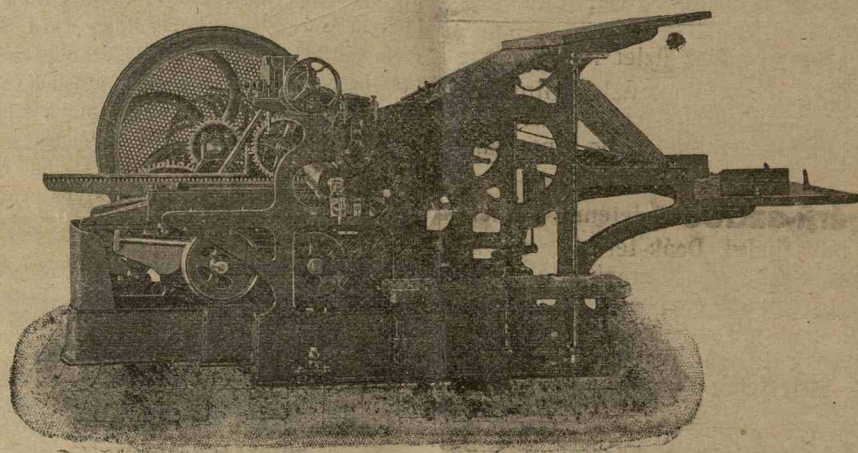
vilamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

**könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,**

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

**Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebbé kivitelig minimális ár-
==== számitással. ====**

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, végrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

**Udékí megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.